

kolásokat. Interpellációkra minden pereben kész válaszolni.

— A hivatalos lap már közölte ő cs. és ap. kir. Felsője legfelsőbb kéziratát, melyekben a közönségi bizottságokat f. hó 15-ére Budapestre egybehívandónak találja.

Levelezések.

Bodrogköz, Király-Helmec, 1876. apr. 30.

Valószínűleg a márciusi szeles, — vagy az áprilisi változókéony idő indíthatta a német költőt arra, hogy esdekölőleg így kiáltson fel:

„Komm lieber Mai, und mache
Die Bäume wieder grün;
Und lass mir an dem Bache
Die kleinen Veilchen blühn!“

Még most áprilben vagyunk, de a német költőnek szavaival nem kell a tavaszt esdekölőleg hívogatnunk. Már az rég itt jár és mosolyog közöttünk vidámságot-keltő zöld köntösében, mely a mezei tarka virágok bokrétaival felékítve a szemnek kedvesebb látványt nyújt, mint bármely, — frigiái tüvel himzett — aranyos köntös.

Szóval: az egész természet életre kelt. A lég magas körében szállongó s dallamot-vevő pácsirták énekei, a huzamos hangütéssel melabús áriát zengő fülemilék énekei a természet színpadán a színek hurjait kellemesebben rezentik, mint az amphiteatralis nagyságu színházak színpadán drágán megvásárolt színészek, vagy színésznőknek, sokszor gixert kontározó trillái. Lehetetlen, hogy a szív az óriási természet eme nagyszerű koncertjébe ne vegyüljön a sz. költő énekének magasztos dallamával: „Isten, én Istenem! te hozzád ébredék viradatkor; utánad szomjuhozok az én lelkem. Az én ajkaim dícsérnek téged.“ (62. zsolt. 2—4.)

Es míg a természet kiemelkedve szunnyadó aléltóságából, az embert munkára hívja fel, hogy amit amaz önként ad, azt emez arca izzadságának gyöngyeivel érdemelje ki, az Isten, a természet ura sz. áldásainak harmatát árasztja teremménye munkájára, hogy amit vetett, bő aratással le is arathassa.

De, ha a tavaszi munka küszöbén körültekintünk, mily sajtó fájdalom kínos terhe alatt roskad le szívünk!

Mi is, habár kisebb mérvben sujtattunk, mint az országnak egyéb, a vizek hullámai által elárasztott vidékein lakók, feljajdulhatunk a nemzeti költő szavaival: „Óda lett az emberek vetése!“

Az őszi vetésekben szenvedett kárt tehát, egyéb nem pótolhatja ki, mint a tavaszi munkának erőlyes, kitartó és szorgalmas kezelése. Hozzá is fogtunk a szántás-vetéshez, mely a kedvező időjárás és különösen a napokban áldásos eső jótékony hatása mellett mind az őszi-, mind a tavaszi gabna-

TÁRCA.

A classicismus színészetünkben.

(Vége.)

A színháznak és színészetnek nem a szemléltetés kizárólagos célja; igen fontos az az oktatásra nézve is, sőt szerintem kell, hogy benne a didaktikai elem is meglegyen. A régi helleneket Euripides tragoediái elragadták, jóllehet bennök nemcsak a bölcsészeti, de még a szónoki elem is széles alkalmazással bírt; bennünket Shakespeare sem köt le annyira. Sophocles az énekkart megrovidította s a párbeszédekre fősúlyt fektetett; mi kevesebbet törődünk azzal, ki mit beszél, de sokkal többet azzal, ki miként ért a trillázáshoz. Azonban valaki talán felhozhatná ellenem, mint a classicismus védője ellen, hogy épen a régieknél találjuk azt, miszerint a színi szavakat zenével kísérték mint ezt Livius, vagy, Cicero is bizonyítják. Különösen az utóbbi midőn („De oratore“ művében) azt mondja a tragoediái nyelvről, „quae nisi cum tibicen accessit, orationi sunt solutae simillima“ ez azonban még nem jelenti modern korunk hangicsálását.

Annyi bizonyos, hogy sem színészeinkre, sem a közönségre művelő hatással nincsenek, különösen a francia irodalomnak célbavett, sok frivolitással feleresztett, ephemer-becsű termékei. Az utóbbira nincsenek, mert ledér erkölcselenségeikkel a már ugyanis demoralizált közönséget még inkább azzá teszik. Határozott példát hozhatnék fel egy, a budapesti népszínházban színre-került legújabb francia vígjáték alapján, melynek trivialis kifejezései tapsra ragadták ugyan a közönséget, de egy, mellettem ülő öreg úr megjegyzéseit csak ezzel nyilvánította: „pfui.“ Színészeinkre pedig épen károsak az ily ledér művek, mert csaknem képtelenné teszik

terményeket illetőleg, jó reménnyel kecségethet bennünket.

Csak egyedül ama, amerikai származású, füstölő növény- a dohány-ültetés mellett kétkedve rázzuk fejünket: vajjon mi, kik a kormánytól magán-hasznú termelésre kaptunk engedélyt, hozzá fogjunk-e a munkához, tegyük-e csak egy kapavágást is?

Persze, hogy mi csak maroknyi nép vagyunk, kik emiatt feljajdulunk. Összes mindnyájunkat be lehet dióhéjba szorítani: de azt hiszem, hogy jogosult feljajdulásunk, amennyire máris majdnem elviselhetlen adóval van terhelve vállunk és egy törvényjavaslat gondoskodott arról, hogy az eddigieknél még több teherrel is nyomassunk.

Értem a dohány-jövedékről szóló törvényjavaslat 3-ik szakaszát, mely a magán-hasznúra termelők taksáját ölként 20 krról 40 krra emeli.

Ezen törvényjavaslat megalkotására leginkább két ok lebegett a törvényhozó testület szeme előtt. Az államjövendelelem szaporítása és a csempészet megakadályozása. Az első tán némiképen el lesz érve, amennyiben az állam pénztárába néhány forinttal több fog befolyjni. De ezen kis jövedelem az állami szükségletek fedezésére csak oly parányi tényező, mint a nagy oceanban egy csepp víz. Aki tapasztalásból tudja, hogy 20 örlön mennyi dohány terem jó termés idejében is, alig hiszi, hogy egy bekövetkező rossz termés után, valaki inkább hajlandó legyen világos kárára dohány-termelési engedélyt folytatni: mint azon resignatióra határozni el magát, hogy, mint volt hajdanában, a zsandárok bus korában, a mestergerendára esapja fel pipáit, melyeket aztán egykor, több év, vagy tán század után is, midőn Magyarország oly boldog lesz, hogy feltámadván az államadósság sirjából, sóvárgó gyermekeinek minden tévovázás nélkül megengedheti a dohány szabad termelését: dedunokái rántsanak elő a szűz-dohány füstölgetésére.

Mit mondjunk a csempészetéről?

Alig hiszem, hogy azok, kik magán-hasznúra dohányt természetnek, tulajdon természetükkel üzzenek csempészetet. Hisz 20 örlön alig terem nekik annyi, hogy evvel tulajdon szükségleteket fedzhessék.

A csempészetnek okát tehát nem itt kell keresni; fájdalom! — máshol kell annak erére tapintani, mely nem más, mint azon, ami földnépünkél megérlelődött és talán soha ki nem irtható meggyőződés, mely a régibb korból szivárgott át hozánk, hogy az államot, a dohánytermelést illetőleg, megcsalni nem bűn.

Ezen bűnnek sulya leginkább terheli földnépünket, mely nagyon terhelve lévén adóval s a különféle csempésző kisértekeknek kitéve, sajnos, — igen könnyen vezethetők tévútra. Adja az ég, hogy a magyar nép is egykor a lelkiismeretesség-

üket nagyobb szerű alakításokra s jellemzésekre. És ez épen nem esékely figyelmet érdemel, mert a színészen látjuk előttünk a költő által rajzolt egyéniséget. „A költő a színészt is alkotja, mert megelőzi, de a színész teszi teljessé a költő szándékát.“

Sok tanulmányt kíván egy kiváló személy jellemző alakítása, s ha a színész nem teheti studiumává, mi természetesebb, mint, hogy dilettánsá leszen. „Si vis, me flere, dolendum est ipsi primum tibi,“ mondák a régiek s e szabály ma is érvényes. Már pedig, ha a színész nem élhet szerepkörének, ha nincs alkalma magát folytonosan képezni a tehetségének megfelelő alakításokban: nem lehet egyelőre lélektelen kontárnál, ki jól-rosszul betanult monológját elhadarja, olykor egy kis álpathos-szal s játékában minden van, csak művészet nincsen. Megkívánjuk, hogy értse és érezze, méginkább pedig, hogy értesse azon lélekállapotokat, melyeket a költő csak esetel, de ő személyesít. Szükséges szerepének ez átérzése. Nem akarom ezzel azt mondani, hogy az a tulzásig terjedjen, mint azon színészé, ki Sophocles „Electra“-jában saját fiának hamvait hozatá maga elé, hogy a fájdalmat Orest halála felett annál-hűbben adhassa, mit a híres aestheticus, Engel, méltán nevezhetett merényletnek. Egressynk példátlanul áll a magyar színészet történetében s talán egyedüli, ki annyi érzellemmel játszott, hogy hallgatói ugyanazon lelki állapotokon mentek át, melyet szerepében a költő festett s ő személyesített s Brankovics alakítása Hunyadiban határos volt azon angol műkedvelő játékkal, kinek annyira megtetszett Voltaire Zairja hogy „nem nyugodott, míg benne az apa szerepében fel nem lépett s annyira elfogult volt, hogy midőn a végjelentben meg kelle halnia — a halált nem színelte többé: igazán meghalt.“ Ily jeleneteknek napjainkban már nem lehetünk tanui. Sokkal alantibb fokon áll érdeklődésünk a classicus darabok iránt.

A ferde divatosság mellett, volt alkalmunk újabb Molnár György ur vendégszereplésekor

nek azon stádiumába jusson, melytől áthatva bizonyos angol lord, (?) midőn halála közeledtével végrendeletet tett, az államnak is hagyományozott bizonyos összeget, azon bűneinek kiengeszteléseért, melyeket életében a csempészet által elkövetett.

Bocsánat, szerkesztő ur, hogy ily sokáig időzöm e tárgy mellett.

„Szélvészről a hajós cseveg — a pörgazda tulokról!“ Reméljük, hogy e soroknak szívesen engedend szerkesztő ur egy kis tért, hogy ugy alant mint fent megismerjék nemcsak „Kassának, de Vidéké“-nek is panaszait!

Tán nem lesz nagy ugrás, ha a csendes mezei élet mozzanatairól, a városi, a társadalmi élet némely mozzanatainak megemlézésére térek át, mely mozzanatok annál feltűnőbbek, minél ritkábban fordulnak elő a kisebb városok napi eseményeiben.

Városunkban nem régen Thalia vándor-papjai üték fel nem sátrukat, hanem színpadukat a „szarvashoz“ címzett vendéglő tő-szomszédságában — az állásban.

Lánczy Pál igazgatósága alatt áll ezen, minden esetre szánakozásra méltó társaság, melynek összes személyzetét könnyen lehet összevonni az „Eduard és Kunigunda“ és „Kunigunda és Eduard“ sokszori variációt (!) eltűró esékelyszerűségben. Hogy aztán a színgazgató „Lánczy ur“ annyira képes tagjait leláncolni, hogy meg nem szaggatják a láncokat, melyek őket mint tagokat az igazgatóhoz leláncolják, ennek okát csak abban kell keresni, hogy: a társaság magáért mindenben eleget tesz, s habár a bemeneti díj fejében elég sokat vesz: de azért senkinek jogtalanságot nem tesz, hogyha annyit, amennyi szükséges, bevesz; de hogy be — mennyit vesz, azt legjobban csak ő maga tudja, ha éhségét kielégíteni tudja úgy, hogy a szarvas el ne szaladjon s a társaság parlagon ne maradjon.

Közlésem függelékeül még megemlítem, hogy a „Kassa és Vidéke“ 1876. március 7-én közölt s a leleszi picknikre vonatkozó közlésem némi kis neheztelést idézett elő. Sőt — mint fülhegygyel hallottam — bizonyos részről jött szutyongatás következtében valami replicát is akartak közlésem ellen írni. Vártam, vártam: de a replica meg nem jelent. És, ha megjelenik vala, kivont karddal álltam volna elébe (mert meg kell jegyezni, hogy én katona-viselt ember vagyok) és úgy levágtam volna a fejét (tudni illik a replicának), hogy lett volna belőle „plica“ (vagysí folt) de bár oly nagy lett volna is, mint a helmei vásártér, azért a ló laba mégis kiesingött volna belőle.

Egyébiránt nyugodjék ezen dolog békében és csendességben. En pedig ezer bocsánatot kérek mind a csunya nemtől (a férfiatól), mind a szép nemtől (a nőktől), akik eme közlés legszelvidebben lengő zephyrének lehelete által csak némiképen is érintve érezték magukat.

két élvezetes darabot láthatni a classicus nemből is „Lear király“t s Molière „Mizantrop“-ját. Mindkét darab a világirodalom elsőrangú terméke. S ami az előadást illeti, mindkettőre nézve tetszésünknek adhattunk kifejezést. Molnár ur művészete valóban elragadó, ugyannyira, hogy a különben sikerült előadás egyes hiányait is feledtették felünk.

Az a keresetlen természetesség, azon erőteljes pathetikus szavalás, ügyes és kellemes mozdulatai, taglejtései, melyeket Lear királyban kifejtett, sokáig emlékeztetéssé teszik őt azon kevés számú közönség előtt, akikből még nem halt ki a művészet iránti rokonérzet. Dícsérettel kell megemlékezni azon ritka készütségről, melyet Molnár urnál oly gyönyörrel tapasztaltam s melynél fogva az eredeti szöveghez oly betűszerinti hűséggel ragaszkodott, aminőt csak ritkán van alkalmunk tapasztalni. Sajnálattal kell említenem, hogy Edgar és a bolond (Gerőfy, Lászy urak) épen e tekintetben hagyták a legtöbb kívánnivalót maguk után, mint akik szerepeik leghatásosabb részét kihagyták s ez annál meglepőbb volt, különösen attól, aki Hamletet oly gyönyörűen tudta alakítani. A nőszereplők közül szokásos szép készütséggel csak Lenkei Ella k. a. lépett fel Cordelia szerepében, melynek megis felett szép sikerrel. A „Mizantrop“ határozottan sikerült előadás volt, melyben Molnár ur (Alest szerepében) remek játékkal s páratlan mimikájával ismételtlen közelímerést aratott. Dícsérettel említhetők fel Celiméne és Arsinoé (Lászyiné, Beődyné urnók), kik, különösen előbbi — teljes elismerést érdemlőleg feleltek meg szerepeiknek.

Kijutott tehát részök a művészet-kedvelőknek is, akiknek száma után, ha a jelenvoltakból kellene következtetnünk, bizony szomorú eredményhez jutnánk. Egyelőre tehát csak művészeti érzékhiánynak nevezzük e szomorú jelenséget s ha netán a germanisáló Thalia iránt ellenkezőt tapasztalnánk, csak akkor leszünk hajlandók korlátoltsággal párosult nemzetietlenségnek nevezni.

Ferenczy József.

Isten ön sokára, lehet

Az új

Az élő l...
sége a táplálk...
szatból, halász...
növényzetből...
nélkül is nyu...
vessé főlebbáll...
toltak birtok...
legszűkebb me...
egy négyszög...
letet kell elfog...
mihelyt, lemor...
vizekben való...
meztetését az...
amelyeket leg...
nyájákat alkot...
legelők egym...
Amde a táj...
szempontjából...
elfoglalását k...
számára és ez...
és az ipar mi...
nak mutatkoz...
létre akkor jó...
pes művelés...
síteni az ily s...
elhatározza m...
élet módját a

A fejlőd...
ipar, birtok...
lyel csak birh...
az emberi éle...
a szükséglete...
mennyisége h...
sára szükség...
szükséglet...
Innét kezdve...
nek és a tá...
tüzelés, minde...
valamint a k...
kások egész...
szükségletek...
felelő sorrend...
sokaságának...
sajátlagos mu...
ban erejüket...
ezen részlete...
erőt, a gazd...
ez történik, a...
újabb kincsek...
hogy számos...
munkától és...
művelése-, t...
Ez utóbbi r...
mint a többi...
nossá legyen...
épen úgy n...
keletlenség...
az erőszakosk...
gyakran raga...
lyekre hatni

A polg...
az ipari hala...
legkedvezőbb...
kezőkben lát...
1-or. A...
a béke fenta...
tosítékait;

3-or. A...
felosztás);

3-or. A...
4-er. A...
gában.

— Ő...
sághoz Mihá...
albíróvá legk...
— Ő...
közsege tűzk...
tárból — 3...
mesebben ad

— A...
sági bizottsá...
folyamodván...
kötélékébe h...
ságnak meg...
mutatása vé...
letes javasl...
terjeszse.

*) Ezt...
mével csakis...
hogy becses...
megörvendezte

**) Lás

Isten önökkel és a szerkesztővel — lehet sokára, lehet örökre.*) H. P.

Az ipar vívmányai.**)

(Clément A. után)

Az élő lények minden fajtájának első szükségése a táplálkozás. Amíg az ember csak vadászattól, halászatból, vagy pedig azon kevés táplálónövényzetből él, amelyet a föld minden műveltetés nélkül is nyújt, létezése addig nyomorult és kevéssé fölébb áll az állatokénál. Szükségei korlátozottak mint ipara és mindamellett is, csak hogy a legszűkebb módon élhessen, egyre-egyre számíttva egy négyszög mérföldnél nagyobb termékeny-területet kell elfoglalnia. Az első haladás megtörténik mielőtt, lemondván zsákmányának erdőben, vagy vízeken való üldözéséről, biztosítja a maga élelmezését azáltal, hogy állatokat ejt hatalma alá, amelyeket leginkább meghódíthat és amelyekből nyájukat alkotva ezeket a műveletlen föld nyújtotta legelőket egymásután való bevándorlásával tartja el. Amde a táplálkozás szükségletének kielégítése szempontjából még ezen mód is végtelen területek elfoglalását követeli meg csekély számú népesség számára és ezen helyzetben is még a szükségletek és az ipar mindig igen szoros korlátok között fognak mutatkozni. Az iparilag legfontosabb haladás létre akkor jó, midőn a népség, belátva, hogy képes művelés által tápláló-növényzettel helyettesíteni az ily sajátással nem bíró földterményeket, elhatározza magát, mikép a vad-, vagy a pásztori élet módját a földműveléssel fogja fölcserélni.

A fejlődés ezen utolsó fokára emelkedvén az ipar, birtokába ejti a leghathatósabb eszközt, melylyel csak bírhat avégből, hogy jobbita és terjeszse az emberi életet. A földművelés útján nemsokára a szükségletek ellátására való szereknek egész mennyisége hoztatván létre a földművelők táplálására szükséges terményeken felül, a népség gyarapszik s egy része más munkálkodást kereshet. Innét kezdve a szükségletek fokozatosan emelkednek és a táplálék, lakás, butorzat, ruházódás, tüzelés, minden fajú eszközök és gépek szükséglete, valamint a közlekedés- és szállítás is stb, a munkások egész tömegét tevékenységre szólítja a szükségletkülönös osztályai mindegyikének megfelelő sorrendben és különböző kézműi foglalkozás sokaságának alosztályaiban, amelyek mind-mind sajátlagos munkakörét képezik azoknak, akik azokban erejüket érvényre juttatják. A munkások ezen részletezése rohamosan öregbítvén az ipar erőit, a gazdagodás fokozódik és aszerint amint ez történik, a népség nagyobb könnyebbségre akad újabb kinevelés létrehozására. Ekkor fordulhat elő, hogy számos osztály föl lehet mentve az anyagi munkától és tevékenységét az emberi képességek művelése-, tökéletesítésére fordíthatja és szánhatja. Ez utóbbi munka-faj nem kevésbé szükséges mint a többi mind, hogy az ipari haladás folytonossá legyen, mert hiszen a haladás akadályai épen úgy nyilatkoznak erősebbi tehetségeink tökéletlenségében, szenvedélyeink rossz irányzatában, az erőszakoskodásokban, melyekre egymás iránt gyakran ragadtunk, mint azon dolgokban, amelyekre hatni törekszünk.

A polgárosult népességek jelen állapotában az ipari haladás legszükségesebb, vagy az arra legkedvezőbb befolyású általános feltételei a következőkben látszanak állani: u. m.

1-ör. *A biztonságban*, mely magában foglalja a béke fenntartását és a sajátjog leghatékonyabb biztosításait;

3-ör. A foglalkozások részletezésében (munkafelosztás);

3-ör. A tőkék bőségében;

4-er. A munka és a szerződés szabadságában. —k.

(Folyt. köv.)

V e g y e s e k.

— *Ó cs. és ap. kir. Felsége* a tornai járásbíró-sághoz *Mihályi Kálmán* kassai törvényszéki jegyzőt *albíróvá* legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

— *Ó cs. és ap. kir. Felsége* *Sárosmegye Somosközsége* tűzkárosult lakosai részére — magánpénztárából — 300 frt segélyt méltóztatott legkegyelmesebben adományozni.

— *A f. hó 4-én* tartott, városi törvényhatósági bizottsági gyűlésen a helybeli községi tanítók folyamodványa folytán, hogy a városi nyugdíjalap kötelekébe bevétessenek, a városi pénzügyi bizottságnak meghagyatott, hogy ennek lehetősége kimutatása végett alapos számításokra fektetett részletes javaslatot készítsen és azt a közgyűlés elébe terjeszse.

*) Ezt az egyet valóban nagyon sajnálnók. Engedelmevel csakis tréfának vesszük e kijelentést és reméljük, hogy becses közléseivel továbbra is — kérjük mielőbb — megörvendeztet minket és megtisztelti lapunkat. Szerk.

***) Lásd lapunk 14. számát. Szerk.

— *F. hó 3-án* 6 óra körül a városunkhoz mintegy fél órájárásnyira fekvő *Téhány* községben nagy tűzvész pusztított. A templomot, paplakot s még egy-két házat kivéve minden a pusztító elem martalékává lőn. Városunkból is sokan siettek a vész színhelyére. Amint egyesektől hallottuk a füst oly nagy volt, hogy alig lehetett a községbe bejutni. Városi tűzoltóink, kivált *Lászy Vilmos* szinigazgató, derekasan kitettek magukért. Szemtanuk beszéltek hogy a többiközt a helybeli papnövelde praefectusa, nt. *Biloveszky András* ur is, igen erélyesen fáradozott az oltás és mentés terhes munkájában. A szerencsétlen leégett emberbaráti könyörületre vannak utalva, hogy legalább némileg ismét magukhoz jöjjenek. Fájdalom! egy emberélet is elveszett. E községet egy pár év előtt hasonló szerencsétlenség érte. Ezuttal oka — mint beszélük — valami fiatal leány boszúállása lenne, ki gazdaszonya elleni haragból szántszándékosan idézte elő a tűzvészt.

— *Azon leány*, aki *Téhány* felgyújtásával vádoltatik, f. hó 8-án rögtönbírósi eljárás alá vétetett. Az ítéletről legközelebb.

— *Ft. Volgy József* kanonok ur ő nga a szerencsétlen téhányiak javára a helybeli kapitányság útján 20 frtot adományozott.

— *T. képviselőnk*, *Juhász Mihály* ur avégett, hogy az országgyűlésileg legközelebb tárgyalandó fontos kérdések iránt, pártbeli bizalmasabb emberei néhányával eszmét eseréljen, f. hó 6-án a déli vonattal körünkbe érkezett. Az értekezlet tegnap délutáni 3 órakor történt meg. T. követünk mindjárt az értekezlet után az esti 6 órai vonattal ismét visszatért a fővárosba, hogy ott az országos szabadalvópárt mai *döntő-értekezletén* résztvehessen.

— *A képviselőház* jogügyi bizottsága a béke-bírákról szóló törvényjavaslatot a mi követünknek *Juhász Mihály*nak adta ki jelentéstétel végett.

— *Szikay Lipót* urnak a lapunk multkori számában megjelent nyilatkozatunkat illető „Ellen-nyilatkozat”-ára, mely *illő helyén*, az „*A. k. Közlöny*”-ben becsatlatott világgá, igen röviden válaszoltunk. Nem akarjuk *Szikay Lipót* urat, aki azt már egy ízben tudtul adta nekünk, hogy bokros (?) teendői miatt nem polemizálhat, újból provocálni, hogy ügyes (!) tollát *más fontos, népvelési és pártfegyelmi feladatok* megoldásától elvonja. Az a magartása is, hogy a nyilatkozatunkban feltüntetett, iskolaszéki hivatalos tisztelet (!) általunk constatált valóságának megeafolásába *csak egyetlenegy szóval* sem bocsátkozott, hanem elhelyett ránkfogta, hogy szegénynek „*nekirontottunk az ő csekély személyének s csupa felebaráti szeretetből vele együtt még más urakat is sárba rántottunk*.” — igen megkönyviti válaszolásunkat. Újból olvassa el kiki nyilatkozatunkat s álmélkodjék azon a korlátlan elfogultságon, melynek szemüvegén *Szikay Lipót* iskolaszéki elnök s jövőre a polg. tanodának már — *törvényszentesítette jogánál* fogva az iskolaszék kegyelméből — csak gondozója „*neki-rontás*”-t, „*sárba-rántás*”-t szemlél. De nem kisebb álmélkodásra méltó az a pajzán humorika is, melylyel élcel, hogy adjuk tudtára, hol kell lemondani a felek, iskolai tagságról s azonnal lemond. Mintha bizony mindenki, ki nyilatkozatunkat olvassa, nem tudná, hogy *Szikay Lipót* urnak, *mielőtt a felek, iskolaszék megbuktatására szövetkezett s gyártották a statisztikai adatokat, kellett volna lemondania, hogy a loyális színében álljon saját magának előtte*. *Szikay* ur jobbnak gondolta megmaradni, nehogy ha tán tervük dugába dől vala, két szék közt a földre üledjék, amikor is aztán nem lehetett volna belőle *egyhangulag* megválasztott iskolaszéki elnök s polg. tanodai híres gondozó. Hogy az igazgatói jutalomdíj érintetlenül áll az iskolaszék rendelkezésére, ebben mindenestre nekünk is van némi érdemünk, mert ha az incompatibilitásra idején nem hívjuk föl a figyelmet, bizony abból az összegből egy rész már odavándorolt volna, ahová eredetileg — mint ezt biztos forrásból tudjuk — szánva volt. Persze, hogy *Szikay* urnak ez is kedvező alkalom a szükségyszerűséget erényül tüntetnie fel. „*Ex necessitate virtus*.” Mint iskolaszéki elnök ő — ki más, mint *Szikay Lipót*? — az alárendelt igazgató címére — ugymond — még ambícióból sem szorul és mégis abban az értesítvényben szorul-szóra ez áll: „*Sz. L. iskolaszéki elnök, mint a polg. iskolák igazgatója*.” Hát ahhoz mit szóljunk, hogy a „*basa, zsarnok*” stb. sohasem tartja magát egyébként — ugymond — mint az iskolaszék határozatai végrehajtójának? Nines rá mást mit mondanunk, mint azt, hogy a szelidítették között legveszedelmesebb zsarnok a hízlekedő. Nem esudálkozom, hogy *Szikay* ur nem akar tudni a felek, iskolaszék által választott tanítók mellőzéséről. Hangsúlyozva, mikép hallgatagul elismeri, hogy azok, ahol lehetett, mellőztettek, emlékeztetem azon beszélgetésünkre, melyben én vele szemben az iskolák jogfolytonosságát vitatva, ő engem a többi-közt azzal is iparkodott megnyugtanni, hogy kimondta, mikép szerencse lesz, ha a tanítók mind alkalmaztatni fognak. Tehát mégis csak kellett általunk megrótt olyan áramlatnak lennie. Igaz.

Szikay ur dieséri ugyan az őszinteséget, gyakorolni azonban ő, ki minden eljárásában bizonyítékát szolgáltatja: mi fogalma van arról, — gyakorolni — mondom — azt nem igen szereti, sőt tán ha szeretné, sem tudná. Jól jegyezze meg magának *Szikay* ur, hogy, ha úgy érzi, mikép mi *csekély személyének csakugyan neki rontunk*, ennek az ő tapintatlanságai az oka. Sibi ipsi tale individuum cogit fieri injuriam. Pá! Kedves *Szikay* ur! Pá! Au revoir! Adieu.

— *Figyelmeztetés városunk „dühös csodagyermek” ordítózásaira!* Az *A. k. Köz.* Kőnya-mestere az ő bölcsmondásaiban (l. a nevezett lap ez évi folyamának 18. számát) bemutatja magát mint a köz-tudomásulag hirhede „*Haladás*” volt-szerkesztőjét és azt mondja, hogy mikor ő szerkesztette azt a lapot, a „*Hon*” azt mondta arról, hogy „*kitünően szerkesztett vidéki lap*.” A „*Hon*” ehallgatta azt miben volt kitünő az a lap. Izletetől ide iktatunk néhány mondatot, amelyek tanuskodhatnak a kétes kitünőség mibenléte mellett. „*Valósággal ilyen elvszőkevény, ilyen jellempajác, — így hányjaveti magát az a volt-szerkesztő az „A. k. Köz.” fenti számában — ilyen becsületszínlelő háttára korbács való. Nem — még a korbács is megtisztelné őt. Ne tessék azt gondolni, hogy ma tréfálok. Minden betűért, melyet itt le-írok, felelek esküdtszék, bíró, Istenítélet előtt.*” Ime a *Haladás* akkori egyes cikkeinek zamatmutatványa! — És ez az ember még azt hiszi hogy ilyen dolgokkal kihozhat minket hidegvérűségünkéből. Annak aki így, szokott beszélni; aki nyilatkozataiban „*kötél*”-lel, „*korbács*”-csal traktálódzik s egy szerencsétlen félkegyelműt akar, a városunkban ismert *Radányi Pistát* akarja — használni megvetése önönmagához méltó tolmácsul s mindamellett esküdtszékéről, bíróról, Isten-ítéletéről darál, annak okos ember azon bölcsnek a nemes magartására való utalással felelhet csak, aki midőn tanítványai által bizonyos, szenvedett durvaságok megtorlására ösztönözöttet ezt kérdezte tőlök: „*vajjon ha valami vadszamar meg-rugna, idéznék-e azt törvényszék elébe?*” A tanítványok egymásra néztek és — hallgattak.

— *A helybeli „Pannonia” könyvnyomda- és kiadó - részvénytársaság* kiadásában legközelebb megjelent „*Az új cselédtörvény*.” Ezen, 1876-iki 13. t. c. mely a cseléd és gazda közötti viszony szabályozásáról, a gazdasági munkásokról és a napszamosokról szól, mindenkire nézve oly fontos, hogy ismeretét csaknem senkinek nélkülözheti. A „*Pannonia*” olesó kiadása (ára 20 kr.) ez ismeret terjedését igen megkönnyíti. Példányok kaphatók a „*Pannonia*” könyvnyomdában és *Haymann Ferenc* ur könyvkereskedésében.

— *A margittfalva-gölnicz-szomolnokai szárnyvonal* építése ügyében, az érdekeltek közgyűlése által kiküldött bizottság ápril 23-iki ülésében, elhatározatott, hogy kérelem intéztessék a kormányhoz avégett, hogy a vállalatnak közhasznúsága folytán a *kisajátítási jog* megadassék, valamint, hogy a *Kassa-oderbergi vaspálya-részvénytársaságnak* megengedtessek, miszerint a szükséges nyomlevezést és tervezést saját forgalmi számlájára eszközöltesse.

— *A kisebb törvényhatóságok megszűntetéséről* készült törvényjavaslatban ki van mondva a halalos-ítélet *Bártfa*, *Eperjes*, *Kis-Szeben*, *Lőcse* és *Késmárk* sz. kir. városok fölött is.

— *A szepességi honvédegyet* let a branyiszköi győzelmi emlékek ünnepeles leleplezését május 21-ére tűzte ki.

— *A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter* *Zemplénmegye*be kebelezett *Tokaj* községnek megengedte, hogy az ott március 27-én az árvízveszély miatt meg nem tarthatott országos vásár helyett f. é. május 15-én pótvásár tartathassék.

— *Megkérteünk* a következő sorok közlésére: „*Értesítés.* — Van szerencsem a vidéken székelő t. ügyvéd uraknak, úgy az ügyes-bajos felekek tisztelettel tudomásukra hozni, hogy az ügy-véség önálló gyakorlása mellett eljárók oly megbízásokban is, melyek *Budapest*en valamely ügyben közbenjárást, sürgetést, megszorgalmazást, értesítést stb. kívánnak; és a hozzám-intézendő levélbeli megkeresésekre. — (a melyekben a hatóság és ügyfelek neve, az ügy minősége és benyújtásának s illetve felterjesztésének ideje körül-írandó.) — pontosan és gyorsan, kívánatra pósta-fordultával, válaszolok. Díjak mérsékeltek: egy, két órai idő alatt végezhető eljárás díja 1—3 frt. A becses megkereséseket címem alatt *Budapestre, belváros Rózsater 5. szám I. emelet* — kérem intézni. *Török Dávid* ügyvéd, a budapesti ügyvédi kamara tagja.”

— *Hálanyilatkozat.* Mult hó 24-én rokonom az eperjesi vasuti állomáson jezyet váltván a 10 frtos bankjegyből kiadott 8 frt s néhány krnyi összeget sietségében a pénztárnál fejeztette. Másnap kérdést intéztem az állomásnál főnök, *Topitzer* urhoz, ha vajjon nem találtatt-e meg a kérdéses összeg s az állomásnál főnök ur szives volt azt nem csekély meglepetésemre kezemhez szolgáltatni. Midőn ezen, ritka becsületességről tanuskodó tettét

nyilvánosságra hozom, nem mulaszthatom el egy-
uttal az igen t. főnök urnak legbensőbb tisztele-
temet és köszönetemet kifejezni. Kassán, május
hó 7-én 1876. *Péchy.*

Irodalom.

— Pokorny Jenő folyóiratának a „Magyar ember
könyvtárának” 3-ik füzeté megjelent, — ezuttal a kívána-
tosnál ismét bővebb politikai tartalommal, mely körülmény
abban találja magyarázatát, miszerint tett ígérteit váltja
be gr. Andrássy Gyula politikai szereplésének méltóságával.
Semmiestre sem lehet a füzet előnyére betudnunk Asbóth
Janosnak, a magyar conservatív politika szerzőjének dühös
ellen-szenveléssel írt cikkét. Ha már megemlíteni kívánt szen-
vedélyes politikai elvtársa legújabb s conservatív rajongás-
sal telt munkájáról, úgy tette volna szelid ismertetés alak-
jában, noha így is kifogás alá esnék, azon, már kifejezett
ellenvetésünknél fogva, miszerint ne akarjon annyit politi-
zálni a főszlyt az ismeretterjesztésre fordítsa. Nyújt enem-
ben egy szakszerű értekezést a táviró vonalokról, mely
nagyobb részt azok építésére vonatkozó utasításokat foglal
magában. A „Nép Zaslója” után egy jeles társadalmi cik-
ket közöl a társadalmi legszánandóbb tagja-
inak helyzetjavítása érdekében. Népies tár-
gyalású ekké „a szőlő és szőlőművelés fejlődésének törté-
nete”, eléggé sikerültnek nevezhető, nemkülönben Erdélyi
Gyula értekezése „a latin classikus kor költői a szerelem-
ről”, melyben a legjelesebb költők szerelmi állásponjtját
rajzolja. A füzet egyik legsikerültebb darabját képezi Ko-
mócsy József pszichológiai s paedagogiai ekké „a gyermek
lopási hajlama”; dicsérettel említhetjük fel. A mulattató
részt B. Pongráz Emil „A hold ajándoka” című sikerült
beszélykéje képezi.

Megjelent és szerkesztőségünkhez is beküldetett:
Stern Albert, „Természettudomány”, népiszkolák számára, harmadik
javított és bővített kiadás, ára 30 kr. Kiadja Lövy
Adolf könyvtáros Sátoralja-Ujhelyben. — Ezen, a gyermekek
felfogásához mért, kérdés és feleletekkel ellátott, könyves-
két mint használható ajánljuk az illetők figyelmébe. Kap-
ható minden hazai könyvkereskedésben.

Közgazdaság. A phylloxera-kérdéshez.

Dr. Horváth Géza úr, megyénk szikszói járásá-
nak alaposan tudományos képzettségű orvosa és jeles
természetbuvár a „Természettudományi Közöny”
f. évi ápril füzetében e tárgyban, igen kimerítő
értekezést tett közzé, amelyet, hogy az minél szé-
lesebb körökben ismeretessé váljék s tartalmával
igy a gazdaközönség is könnyebben megbarátkozhas-
sék, „külön lenyomat”-ban is szaporították.

Hogy az értekezés megismertetéséhez mi is
hozzájáruljunk s felköltsük aziránt kiváltkép az ille-
tők érdeklődését: ezennel átvesszük és közöljük a
tudós szerző úr e terepen való buvárlatainak és né-
zeteinek eredményét.

„Az eddigiekből kitünik — ugymond szerző
— hogy minő állapontot foglalok el a parasi-
tismus kérdésében általában és a phylloxera-ügyben
különösen. En a főszlyt mindig magának a kárté-

kony rovárnak közvetlen irtására fektetem; míg a
H. O. által oly kizárólagosan hangsúlyozott ratio-
nális művelést, bár szintén fontos, de csak másod-
rendű feladatnak tartom.

Ezekből kifolyólag javaslataimat a következő
pontokban foglalhatom össze:

a) A phylloxera által már erősen megtáma-
dott szőlők kivétel nélkül kiirtandók és megsemmi-
sítendők.

b) A kevésbé meglepett szőlőket mindenek-
előtt közsénalakkal megtöltött árkokkal kell beke-
ríteni; az egyes tökéket kátránygyűrűvel ellátni, a
talajt pedig szénkénnel kezelni. A levágott szőlő-
vesszők mindig azonnal eltávolítandók és elégetendők.

c) Oly szőlőkben, melyekben a phylloxera
ugyan még nem mutatkozott, de amelyek a meg-
szállás veszélyének ki vannak téve, valamennyi
tökere kátránygyűrűt kell alkalmazni.

A kátrányozást legcélszerűbb lesz mindig késő
ősszel, szüret után végeztetni; minthogy a szőlő-
vesszőkre és tökékre rakott nagy peték valószínűleg
áttelelnék és csak a jövő tavasszal kelnek ki; a
gyökerekre való lefelé vándorlás tehát valószínűleg
szintén csak kora tavasszal történik.

d) A külföldi szőlővesszők behozatala vagy
egészen eltiltandó, vagy legalább a legszigorúbb
ellenőrzés alá veendő.

e) A szőlőtöke ellentálló képességét a talaj
javítása és okszerű művelés által lehetőleg fokozni
kell.

Ez utóbbi pontra nézve tehát a H. O. által
kifejtett elvekkel tökéletesen egyetértek. Mindazt
a mit H. O. a talaj javítására és a szőlőtő meged-
zésére felhozott, magam is hiszem és vallom és egy
betűig aláírom.

De van H. O. ekkéiben még egy más dolog
melyben nézeteink szintén tökéletesen egyeznek.
Tökéletesen egyetértek vele ugyanis abban, hogy
a szóbanforgó kérdésnek tisztán állattani oldalával
szakértők — és ne dilettánsok — bizassanak meg.
Sőt még egy lépéssel tovább megyek.

Franciaországban egy állandó phylloxera-bi-
zottság működik. Nézetem szerint nálunk is az
egész phylloxera-ügyet egy a kormány, akadémia,
természettudományi társulat és a gazdasági egyesület
képviseleiből álló vegyes bizottságra kellene bízni,
mely aztán minden idetartozó kérdésre nézve a
legilletékesebb fórum lenne. E bizottság feladata
lenne nem csak a phylloxera-kérdést általában tovább
tanulmányozni, hanem az országban előforduló
minden egyes esetet szoros figyelemmel kísérni; és
minthogy a fentebb említettek szerint a tekintetbe-
veendő viszonyok és alkalmazandó rendszabályok
esetről-esetre változhatnak, feladata lenne egyszer-

smind minden egyes esetenél az épen megfelelő és
legalkalmasabb ovinézetkedésekről gondoskodni. Egy
ily állandó phylloxera-bizottság szakértelme aztán,
remélem, birna annyi nyomattal, hogy a hatá-
rozatai alapján kiadandó kormányrendeletekben a
hazai szőlőbirtokos közönség is kellő bizalmat és
teljes megnyugvást találhatna.

Szerkesztői mondanivalók.

Göncy tanár urnak. Az érdekes közleményt a magyar
óráról köszönettel vettük s közlését legközelebbi számunk-
ban megkezdjük.

Edénék. Csak most szombaton érkezett. Az ügyet
melegen ajánlottam. Egyelőre semmi biztosat nem mondha-
tott, mert ez állomástentartása 6 hóig függőben marad.
Szándékodról, hogy személyesen akartál szólani, tettem
említést.

Nyilt-tér. *)

Nyilvános köszönet.

Azon barátok és ismerősök mindegyikének,
kik feledhetetlen anyánk temetésén résztvettek,
az egész család nevében ezennel mély köszönetet
mondok ezen résztvételükért.

Kassán, 1876. ápril 28-án.

Davitko István.

Nyilvános köszönet.

A barátok és ismerősök mindegyikének, kik
feledhetetlen emlékü nóm *Friedmann* szül. *Benedek
Joseph* f. hó 3-án történt temetésén megjelentek,
de kivált kartársaimnak, kik irántami résztvételük
a koporsóra szánt gyönyörű koszorú által is ki-
tűntették, szóval mindenkinek, kik a temetési szer-
tartásnál jelen voltak ezennel legmélyebb köszö-
netem nyilvános kifejezésével adózom.

Kassán, 1876. máj. 4-én.

Friedmann Mihály,
táviró-tiszt.

Dr. Klein Fülöp

köz- és váltó-ügyvéd irodája és lakása
Kassán,
Jó-utca Tschidaház 57. szám alatt.

*) Az e rovatban közlöttekért nem vállal felelőséget
a szerkesztőség.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: *Dr. Klekner Alajos.*
Főmunkatárs: *Dr. Szemák István.*

H I R D E T É S E K.

940. sz.
tk. 1876.

143 3-3

Árverési hirdetmény.

A kassai kir. törvényszék mint
telekkönyvi hatóság részéről közhírre
tétetik, miszerint a kassai 393. sz.
telekkönyvben Turnusz Ferenc és
neje Kruppai Anna nevére jegyzett
s összesen 14064 frtra becsült birtok
biól árverése Gerster Istvánné, szül.
Kossuth Emma kassai lakos hitelező
2000 frt kötelezettségének s járulé-
kainak kielégítése végett elrendel-
tett, annak Kassán a kir. törvényszék
telekkönyvi hivatalában leendő foga-
natisítására első határidőül f. 1876.

évi június hó 26-ik napjának d. e. 10
órája, második határnapul pedig 1876.
évi július hó 26-ik napjának szintén
d. e. 10 órája tüzetik ki.

Az árverési feltételek következőleg
állapítottak meg:

1. Kikiáltási árként a fennebb
tétetik becsülté fog szolgálni, mely-
nek 10% -tőlja banatpénz gyanánt
lesz a bírósági kiküldött kezeihez
az árverés megkezdése előtt leendő.

2. A vevő köteles lesz a vételért,
annak a leütéstől számítandó 6%
kamataival együtt három egyenlet-
részletben és pedig az első részlet-
leütés utáni 8 nap alatt, a máso-
dik részletet a leütés utáni 2 hó,
és a harmadik részletet a leütés

utáni 4 hó alatt ezen kir. törvény-
szék telekkönyvi hatóságánál be-
fizetni; a letett banatpénz az utolsó
részletbe számítatván be.

3. A vevő a vett javak tetteleg
birtokába s haszonvételének élvezé-
tébe azonnal az árverés után lép,
a telekkönyvi tulajdonjog bekebe-
lezése azonban csak az árverési fel-
tételre teljesítése után fog meg-
történni.

4-szer. A további feltételekre
nézve a plg. tk. rdt. 423., 437., 438.,
441., 456., 458. és 459. §§-ának in-
térkedései szolgálnak zsinormértékül.

Egyuttal felhivatnak a Kassa vá-
rosa területén kívül lakó hitelezők,

miszerint a kielégítési sorrend meg-
állapításánál és a vételár felosztásá-
nál leendő képviseltesük végett
Kassán lakó megbízottat rendeljenek
s annak nevét és lakását ez eladá-
s annál bizonyosabban jelentsék
be, minthogy különben a részükre
ügygondnokul ezennel kinevezett
Krutasy Gyula helybeli ügyvéd által
fognak képviselteni.

Ugyszintén felhivatnak mindazok,
kik az árverés alá becsátandó bir-
tokra nézve tulajdoni, vagy más igé-
nyeket, avagy pedig elsőbbségi jo-
gokat érvényesíthetni vélnék, misze-
rint igénykereseteiket jelen hirdet-
ménynek a hivatalos lapban való
utolsó megjelenésétől szmitandó 15

nap alatt, habár külön értesítést nem
vettek volna is, ezen kir. törvény-
szék telekkönyvi hatóságához nyujt-
sák be, különben azok a végrehaj-
tás folyamatát nem gátolván, igénylők
egyedül a vételár fölölselegére fognak
utasitatvani.

Kelt Kassán, a kir. törvényszék,
mint telekkönyvi hatóságnak 1876.
évi március hó 3-ik napján tartott
üléséből.

Teleky Péter.
elnök,

Máriássy Árpád.
kir. tszéki h. jegyző.

„Nem kacsá.”

A teljes 90 számnak a magasabb számtan sze-
rinti összehasonlítása és sógorosítása által, a lottóba
különböző megállapított 90 számnak rendes kimerítése
által elért 117,480 sort, 12,180 sorra, s így mind 1/10
részt apasztottam le, s e rendkívülileg megkevesbitett
sorokat 1015 sorosokba osztva „fortuna” cím alatt
egy-egy sorszámba 12 sort, — három számmal —
állítottam össze, úgy hogy e bűmulatos esekely-
számu series, minden húzásba ternót, sűrűn
quaternót, — bár ritkábban, de quaternót is fog-
lal magában, s így a ternó által 1 ternó és 65
ambó, a quaternó által már 4 ternó és 260
ambó, végre a quaternó által egyszerre 10
ternó és 656 ambó érték el, eszerint egy húzás
alkalmával 10 ember is nyer ternót és a feutebb
kimentatott ambókat.

A ki e nem pusztán állított, de tényekkel
bebizonyítható eredményről, magar-ak meggyőző-
dést szerezni kíván, tiszteljen meg látogatásával, s
kellemsen meg fog lepni a állításom igazságáról.
A „fortuna” zseb-kiadás, — melynek min-
den egy seriese képesítve van, tulajdonosát egy
ternóval megvigasztalni, — utasítással és felvált-
gostással 1 frt, ajánlott postai küldéssel 1 frt
20 kr. s egyedüli kiadója

Kormos Rezső.
KASSA, Jótca 57-ik szám,
a városház közelében.
156 17-3

Legujabb! Legolcsóbb!
Legfinomabb! Igazi!
Leguriasabb!

Bevásárlási körutamból visszatérvén, van sze-
rencsém

a nagyon tisztelt hölgyeknek

francia perkal-,
kretton-, mouselin-, jaquonet-,
ruhaszövet-, bareche-

és főleg selyemáruból álló
nagy-raktáram

megtekintésre fölkérni, biztosítván mindenkit, hogy
a legfinomabb és legjobb árúkat

rendkívülileg olcsón
vagyok képes eladni.

Tisztelettel
Glück Mór.

1159 3-1